

De emelkival a többi nagy városnál is kiépítők. Sikerült vendégül látnunk már eddig is Kassa és Újvidék zeneiskoláinak művésztanárait s a két város meghívása folytán a zeneiskola tanárai is hangversenyt fognak adni Kassán és Újvidéken. A magunk részéről minden eszközzel azon leszünk, hogy — mint dr. Esztergár pécsi polgármester úr is felvetette — a pécsi zenekonzervatórium művésztanárai és a szegedi zeneiskola tanárai, majd növendékei között a művészcerét megvalósítsuk.

— A kulturális kapcsolatok gyakorlati kimélyítését jelentette az ezidényben életrehívott s a szegedi városi színház immár országosan ismert operatársulatának nagyszerű vendégszereplése Pécsen. — folytatta nyilatkozatát a kultúrtaácsnok, majd arra utalt, hogy az operatársulat márciusban Budapesten, a Magyar Művelődés Házában fog vendégszerepleni.

— Szeged joggal lehet büszke arra, hogy színházának a háború ötödik évében sikerült operatársulatot életre hívnia, — mondotta azután. — Az irodalmi társaságok vendégszereplése Szegeden már napirenden van és gondoskodunk arról is, hogy a szegedi irodalmi társaságok a számottevő vidéki nagyvárosokba ellátogassanak.

— Általában azt mondhatjuk, hogy az irodalmi, zenei és képzőművészeti élet talán soha olyan pezsgő s eleven lélektelt nem volt, mint ma s a közönség kultúrigényei soha annyit nem követeltek, mint napjainkban. Ennek megvan a maga természetesen lélektani magyarázata. Magától értetődően nem elégszünk meg azzal, hogy csak a vidéki városokkal ismertessük meg az ország legnagyobb városának kulturális törekvéseit, hanem gondoskodunk arról is, hogy a fővárossal is kiépítsük kapcsolatainkat.

— Mint Pécs város polgármestere, természetesen, hogy ugyanúgy én is azon vagyok, hogy legelőször a délvidéki kulturális védővonalat építsük ki s ismervé az érdekelt városok vezetőit, semmi kétségem sincs afelől, hogy ezt együttes munkával sikerül majd megoldani. Nagyon szeretném, ha lehetőség nyílna arra, hogy ezeknek a kérdéseknek megbeszélésére az érdekelt városok kulturális vezetői összejöhethetnének s ezt hivatalosan is proponálni fogom.

A városi zenekar felállítása

A városi zenekar felállításának problémájával kapcsolatban dr. Pálffy kultúrtaácsnok kijelentette, hogy ez egyik legégetőbb kultúrproblémája Szegednek, mert egy város zenei életét nem lehet kizárólag a katonazenekarra építeni.

— A város zenekultúráját nem szabad annak a veszélynek kiténni, hogy esetleg néhány katonazenész áthelyezésével a zenei élet leálljon. — fejezte be nyilatkozatát a kultúrtaácsnok, aki hozzáfűzte még, hogy a városi zenekar felállítására kész tervei vannak, megvalósításukra azonban csak a háború befejezése után kerülhet sor...

Még egy örömdetes adatot tudunk meg a kultúrtaácsnoktól. Legutóbb, dr. Esztergár pécsi polgármester nyilatkozatával kapcsolatban megjegyeztük, hogy a vidéki városok közül ime, nem Szeged áldoz legelőbb színházáért, hanem Pécs! A szegedi 100 ezer pengős szubvencióval szemben ugyanis Pécs városa közel 160.000 pengőt ad évente a színháznak s ezenfelül 75.000 pengős forgótőkét bocsájtozott rendelkezésére dr. Székely György színházgátnak. Pálffy György kultúrtaácsnok most elmondta, hogy a város két esztendő alatt 96.000 pengőt áldozott s áldoz a szegedi színház színpadának korszerűsítésére, a múlt esztendőben 40.000 pengőt s ebben az évben 56.000 pengőt. Négy új reflektort szerettek be a most folvó színház kezdetén, ezenfelül szuffita-világítást csináltattak. Most egy új felhívóvetítógép beszerzésén fáradoznak. Egyébként dr. Pálffy kultúrtaácsnok szerint a 100.000 pengős készpénz-

megatásban nincs benne a természetben adott fűtés, világítás, míg a pécsi szubvenció összegeben az is benne van. Ilyenformán Szeged városa alig marad mögötte a sokkal nagyobb költségvetéssel dolgozó Pécs városának a színház támogatásában.

Kramár Jenő egyetemi rektor

nagy örömmel és lelkesedéssel szól hozzá a Szeged és Pécs között kiépítendő szorosabb kulturális kapcsolatokhoz:

— A szegedi és pécsi egyetemek közötti szorosabb kapcsolatok kiépítése régi tervem és bensőséges szívügyem. Évekig dolgoztam Pécsen és nagyon szeretem a várost, amely szívemhez nőtt. Kedvenc tervem tehát, hogy megvalósítsam a két egyetem közeledését. Nemesak tágabb értelemben vett, populáris kulturális közeledésre gondolok, de komoly, tudományos együttműködésre is.

A szegedi egyetem rektora nyilatkozatának további részében utalt az Egyetem Barátai Egyesületének kulturprogramjára, amelybe könnyen beilleszthető és kívánatos is a pécsi előadók szerepeltetése. Ezen túlmenően azonban a kiemelkedő szegedi és pécsi egyetemi tanárok kölcsönös vendéglátásait akarja a rektor megvalósítani a közeljövőben. A szegedi egyetem neves professzorai évenként néhány előadást tartanának a pécsi egyetem azonos katedráján, a pécsiek pedig a szegedi egyetemen. Az érde-

kes terv megvalósításának minden bizonnyal egyik részről sem lesz semmiféle akadálya.

A Dugonics-Társaság elnöke

dr. Banner János professzor is hozzászolt a délvidéki kulturális védővonal kiépítésének kérdéséhez. Elmondta, hogy a Dugonics-Társaság maga részéről már hosszabb idő óta azon fáradozik, hogy a délvidéki városok s egyéb magyar vidéki városok között a kultúrscere megvalósuljon.

— A Dugonics-Társaság nemrégiben vendégül látta a Délvidéki Szentlelky-Társaságot s már megtörtént a megállapodás arra vonatkozóan, hogy a nagyváradi Szigligeti-Társaság és a marosvásárhelyi Kemény Zsigmond-Társaság tagjai Szegeden vendégszerepeljenek. Természetesen, hogy a pécsi Janus Pannonius-Társaság tagjait is a legnagyobb örömmel látjuk vendégül és a Dugonics-Társaság is felkészült arra, hogy mind a hácskai városokban, mind Pécsen, Nagyváradon és Marosvásárhelyen látogatást tegyen.

Ilyenformán mindazon tényezőkben, akik a délvidéki kulturális védővonal kiépítését megvalósíthatják, minden törekvés és lelkes jóakarattal megvan. Reméljük, hogy ezek a törekvések és lelkes akarások az egyetemes magyar kultúra szolgálatában mielőbb megtermik gyümölcsüket.

Csányi Piroska

Macskaipar

Irta: Szántó György

Szécsi Ferenc, az ötletességéről híres merész nyelvújító, aki most készülő kiadni a jazz, balandza és zsargonnyelv szótárát, meséli nekem:

— A napokban beállt irodámba egy bőrkabátos, dzsentrikülsejű, elegáns úr. Megemeli zergegolyós lodenkalapját és vigyorog.

— Nem tetszik megismerni, igazgató ur?

— Nem tetszem.

— Ne tessék már viccelni.

— Nem tetszem.

— Na de, igazán. Hát én vagyok a Bimzenstein. Igazán nem tetszik emlékezni?

Most már tetszem. Ügynök volt nálam, könyvvigé, mondjuk, legjobb esetben akvizitőr, vagy képviselő, céggel képviselője. Vagy egy éve nem láttam. Ugy hiszem, adós maradt a legutolsó elszámolással is, valami negyven és egynehány pengővel. Akkor meglehetősen kopott, savanydud, mondjuk, kissé szánalmas is volt ez a Bimzenstein, aki a legvirharosabb könyvkonjunktúra idején sem tudott könyvet eladni, holott nyelvújító szótárainak léle függetlenül hatalmas példányszámokban fogytak. Mondom, úgy festett ez a Bimzenstein, mint egy zátonyra futott hajó. Most pedig zsendárvölgy kalap, háromezer pengős csizma, vadonhaj, oposszumgalléros piros bőrkabát, természetesen akkor, amikor rendelet tiltja a bőrhány miatt a bőrkabátok készítését. És ez a vigyor. Ez az önelégült vigyor, amely mintha azt mondaná: na, öregem, még képes vagy azt hinni, hogy nekem nincs ötven darab ezres, plussz a folyószámlámon. Avagy netalán nincsen is folyószámlám a Moktárnál. Hát nevetni fogsz. Van.

Meg akartam lenni a nyitját ennek a fölényes és sunyi, de egyben rejtélyes vigyornak. Olyan Békeffy-féle Pódiumvigyor volt.

— Mi van? — akartam kérdezni léle tömören és az espresszók stílusában.

De aztán eszembe jutott egy régi kuplé, amelyet Gyárfás közvetlenül a solferinói esata után énekelt a Fővárosi Orfeumban és imígyen formuláztam a kérdést.

— Mondja, kedves Bimzenstein, hol dolgoztat ön?

A vigyor kaján méreteket öltött.

— Ezt a klassz bőrkabát tetszik gondolni, vezérem? Látom, erősen stírosi. Majd megadom a címet. Persze fekete dolog, nubuk, szabad ma csinálni.

— Nem annyira az érdekel, hogy hol csináltatta, hanem, hogy miből?

— Macskából.

Most én vigyorodom el kajánul. Egyszerű a dolog. Hiszen egészen jóképű gyerek ez a Bimzenstein, ha kisé kipofázza magát.

Ő is vigyorgott, de most már kissé zavartan.

— Na, ne tessék rosszra gondolni. Igazi macskát gondoltam. Igazi macskából, becsületesen szedtem össze azt az ötven lepedőt, ami a betétkönyvemben jelezve van. Tessék nézni. Nem csalás, nem ámitás.

Diadalmas mozdulattal mutatta a betétkönyvet, mint valami triumfaló hadvezér, vagy amerikai selfmade-man.

— Üljön le, Bimzenstein. Mondja.

— Hát kérem, tetszik emlékezni, az a dolog nekem itt a könyvekkel sehogyszem ment. Néztam az apróhirdetéseket. A különféle rovatban feltűnt nekem, hogy az élettani intézet macskát keres, vivisekció céljaira. Telefonon érdeklődtem, hogy darabjáért négy pengőt fizet. Kalkuláltam. Napi tíz macska, egy negyvenes. Akkor még komoly pénz volt. Nekifogtam. Persze, eleinte nehezen ment. Ezt is tanulni kell. Alig tudtam napi három megcsinálni, a kezem csupa vér volt és egyetlen ruhám is majdnem ráment. De a szolgálával, mondjuk, aliszittel megégyeztem, hogy egy pengőért visszaveszem a bőrt. Ez az ő privátkeresete volt. A szücsnek eladtam hatért. Négy, plussz öt az kilenc pengő. Így már üzlet volt, mert csakhamar napi öt-hatra is felvittem. Ekkor már könyökig érő sofförkesztyűvel és zsákkal dolgoztam. Tulléptem az élettani intézet szükségletét. A vendéglők különben is jobban fizettek. De ezeket is dobtam. Időközben ugyan is a szücsöknél már husz pengőre ment fel a macskabőr ára. Összeálltunk egy haverrel és kibővítettük az üzemet. A havernek volt egy korszakalkoló patentje a macskaszat terén. Tessék nézni.

Mutatta a bőrkabát zsebéi. Valóságos esanda volt, amelybe a macska

könnyen bebuhatott az órában elhelyezett nyershúcsalétekre, de ki nem jöhetett. Hurokzseb volt.

— Ugy jöttek ránk a macskák a husszagra, mintha ők akarnának elfogni bennünket és nem mi őket. Volt nap, hogy harminc bőrt vittünk a szücsöknél, akik egymásralicáltak. A szörmevár meg reájuk. Na de, rajonirozni kellett a dolgot, mert a Terezy városban már alig volt macska. Az Erzsébetvárosban gazdasági terv alapján dolgoztunk. Hogy jusson is, maradjon is. Csak nem vágjuk magunk alatt a fát, hogy kiirtsuk őket. Bizonyos rajonokra vadászati tilalmi időt állapítottunk meg. Aztán kimentünk faluzni Bicajjal.

— Mi az a bicaj?

— Kerekpár. Most már motorbicajunk is van. A technika fejlődésével lépést kell tartanunk. Én berontok a faluba, összefogom a macskákat, kirobogok a teli zsákkal, a haver a mezőn kicsinálja és lenyuzza őket, így gyorsabban megy.

— Macskataylorizmus.

— Igen. De van macskanemzetgazdaság is. A kölyköket elültetjük.

— Hogyan?

— Ezeket ugysem veszik. Ahonnan megfujtuk a nagyokat, ott szívesen veszik, ha hozunk helyette kicsiket. Felnevelik. Akkor azokat is megfujjuk. Bimzenstein egészen belémelegedett a szakszerű magyarázathoz. Nagyszabású macskaterveket adott elő, amerikai méreteken. Volt bennük fantázia. Én mindenesetre bejegyeztem néhány új kifejezést a szótáramba.

Kissé döbbsentem hallgattam. Magam előtt láttam Bimzensteint, a macskanagyiparost. Volt benne valami középkori, mint a hammelni patkányfogóban. Sőt, valami sátni. Micsoda racionalizált macskapribék, gondoltam.

Az egyiptomiak semmiesetre sem engedték volna át Bimzensteint szárazlábbal a Vöröstengeren. Tudvalevő, hogy szent állatnak tartották a macskát, vagy legalább is titokzatos lénynek, amelybe holtak lelke költözött. A fáraók és piramisok országának haterer éves kultúrája vetekedett a hinduk bramánkultúrájával a misztériumok terén. Így nem tételezhetjük fel, hogy a macskakultusz a lélekvándorlásnak csak egy kezdetleges formája lett volna Egyiptomban. Annyi bizonyos, hogy a macska titokzatos lény. Szívóssága sokszor érthetetlen. Gyermekkoromban megfigyeltem, hogy agyonvertnek vélt macska nyomtalanul eltűnik arról a helyről, ahol feküdt, anélkül, hogy onnan eltakarították volna. Később viszonylítottam éle. Lélekrajza is rejtélyes. A közhit szerint hűtlentermészetű és alattomos. Mert óvattan pillanatban húst lop, vagy kanarit fojt meg. Ezzel szemben volt nyole évig egy macskám, aki minden éjjel a kapu előtt várt rám, néha hajnalig, sokszor dermesztő hidegben, hóbuckák tetején. Csak akkor foglalta el hálólhelyét a kosarában, amikor én is aludni mentem. Ha elutaztunk, néha hetekig lesett a folyósaajtó előtt, a lábtörölgyékényen. Nem evett és nem ivott, csontig lesoványodott. Ebéd után várta, mikor fekszem a diványra, hogy nyakam köré simuljon félkörben. Ha soká tartott a felolvasás, többször a diványra ugrott, onnan nézett rám szemrehányóan, jelezve, hogy elérkezett a siesta ideje. Ha ez nem használt, rátette lábát a könyvre, melyből feleségem felolvast, vagy egyszerűen ráfeküdt, hogy megakadályozza a további felolvasást. Egyszer szerencsétlenül ugrott le a háztetőről, sérvet kapott. Ezt a testi hibáját annyira szégyellte, hogy nem gőmbölyödött többé a nyakam köré, a lábammal húzódott meg a délutáni pihenőn. Egyéb lelki finomságairól könyvet lehetne írni. Eszembe jut egy szemtanu naplója, hogy mikor Virág Benedeket holtan találták rideg célájában, csak a macskája ült a mellén, negyedik napja, egy virrasztott mellett. Belátom, hogy a nőknek kell a bunda. De azért gyűlölöm a macskapribéket, korunk egyik típusát, motorizált üzemével és ötvenezer pengős betétkönyvével.